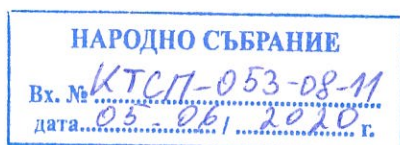

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

1040 София, ул. "15 ноември" № 1 ☎ (+359 2 979 5 333) <http://www.bas.bg>

02-00-4 / 03. 07. 2020

ДО
Д-Р ХАСАН АДЕМОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА КОМИСИЯТА ПО ТРУДА,
СОЦИАЛНАТА И
ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА
КЪМ 44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Уважаеми доктор Адемов,

Във връзка с Ваше писмо изх. № КТСП-053-08-11 от 05.06.2020 г. относно становище на Българската академия на науките (БАН) по Законопроект за изменение на Кодекса на труда, внесен от Искрен Веселинов и група народни представители, а именно: в чл. 154, ал. 1, думите „24 май – Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост“ да се заменят с „24 май – Ден на българската писменост, просвета и култура“, бих искал да Ви информирам за следното: на базата на приложените експертни становища от Института за български език при БАН, от Кирило-Методиевския научен център при БАН и от Института за държавата и правото при БАН, БАН не подкрепя предлаганото изменение.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Протокол от дистанционно заседание на Научния съвет на Института за български език при БАН.
2. Становище на Общото събрание на Кирило-Методиевския научен център при БАН.
3. Становище на Института за държавата и правото при БАН.

С уважение,

Акад. Юлиан Ревалски,
Председател на БАН

Препис-извлечение

Вярно с оригинала

Протокол № 15

**от дистанционно заседание на Научния съвет
на Института за български език, проведено на 26 юни 2020 г.**

Дневен ред:

1. Избор на представител на Института за български език в Съвета за чуждестранна българистика.
2. Удължаване на срока за изпълнение на проекти, финансирани от ФНИ.
3. Становище на Института за български език относно предложен законопроект за изменение на Кодекса на труда.
4. Разни.

По трета точка от дневния ред:

В Института за български език е постъпило искане за становище относно законопроект за изменение на Кодекса на труда, който засяга промяна на името на празника, честван на 24 май. Във връзка с това искане е изработено становище, което беше обсъдено. В хода на дискусиата членовете на Научния съвет се обединиха около предложението за прецизиране на крайното заключение на становището. С предложената поправка становището беше прието.

По т. 3 Научният съвет РЕШИ:

Приема Становище на Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ относно предложен законопроект за изменение на Кодекса на труда (вх. номер 054-01-49/03.06.2020 г.) със следния текст:

Научният съвет на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ се запозна с направеното предложение за промяна в чл. 154,

ал. 1, което предвижда названието на официалния празник, честван в Република България на 24 май, да бъде променено от „Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост“ на „Ден на българската писменост, просвета и култура“. Предложението намира опора в разбирането, че кирилицата следва да се нарича „българска азбука“, тъй като е възникнала в пределите на българската държава, където се утвърждава и налага най-напред. Във връзка с това би следвало да се препоръча на вносителите в мотивите към предложението да прецизират нейното авторство, за което е казано, че е на св. Климент Охридски, докато българските учени, както и съществена част от международната научна общност поддържат авторството на Преславски кръг книжовници. Авторите на предложението само посочват, че кирилицата се утвърждава в двора на цар Симеон, но не сочат Преслав като място на създаването ѝ.

Същевременно трябва да се отбележи, че евентуалното приемане на внесенния законопроект би означавало (като се имат предвид мотивите на вносителите), че от историята на българската писменост и култура се откъсва Кирило-Методиевото дело, на което България безспорно е приемник. На възхвала на Първоучителите и на създадената от тях писменост е посветен известният трактат на Черноризец Храбър „За буквите“, както и немалко други български литературни произведения. Поставянето на акцента само върху кирилицата и кирилските ръкописи и подценяването на ролята на св. Кирил и св. Методий като мисионери в Моравия обезсмисля честването на празника на българската просвета и култура именно на техния ден.

Създадена от братята св. Кирил и св. Методий, от техните ученици и последователи, старобългарската книжнина става основа за възникването на християнска книжнина сред други славянски народи и именно в това се състои нейното огромно международно значение.

Евентуалното приемане на внесенния законопроект, който променя названието на един от най-важните национални празници, означава също така отказ от една дълголетна глаголическа традиция по българските земи. Множество са аргументите и фактите, които доказват нейното

значение и обхват. Ще се ограничим с напомнянето, че създаденият от Института за български език „Старобългарски речник“ стъпва върху езиков материал, съхранен в най-старите писмени паметници, сред които глаголическите ръкописи са дванадесет, а кирилските – пет на брой. В тях са запазени както преводи на св. Кирил и св. Методий, така и текстове, създадени в България. Така самите отломки от някогашната богата българска писмена традиция ни подсказват, че нишката на писмената култура е едно цяло и прекъсването ѝ, за да се изтъкне един или друг период, едно или друго постижение, не е нито редно, нито защитимо с разумни научни доводи.

Светите равноапостоли Кирил и Методий от векове са смятани не само за български, но и за славянски първоучители. Ролята на Кирил и Методий и техните ученици за разпространението на славянската писменост и утвърждаването на славянската култура е научно доказана в българистиката и славистиката и не подлежи на съмнение. Повече от век и половина с отбелязването на църковния празник на светите Кирил и Методий (11 май, от 1916 г. насам – 24 май) българският народ отдава почит на двамата първоучители за заслугите им не само като български, но и в по-широк план – като славянски просветители. С предлаганото изменение тази дълголетна традиция ще бъде прекъсната.

Становището на Института за български език е, че е необходимо да бъдат внимателно преценени всички последствия от предлаганата промяна, за да може да бъде взето разумно и държавническо решение с отчитане на всички значими исторически факти.

26.06. 2020 г.

Протоколирал

(И. Кунева)

Председател на НС

(проф. д-р Елка Мирчева)

СТАНОВИЩЕ

на Общото събрание на Кирило-Методиевския научен център при БАН
относно предложен законопроект за изменение на Кодекса на труда
(вх. номер 054-01-49/03.06.2020 г.)

Внесеният в Народното събрание Законопроект за изменение на Кодекса на труда предвижда изменение в чл. 154, ал. 1 думите *„24 май – Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост“* да бъдат заменени с *„24 май – Ден на българската писменост, просвета и култура“*.

Предвижданата в проектозакона промяна се отнася единствено до официалното название на празника, записано в цитираните по-горе член и алинея от Кодекса на труда и по същество се отнася само до съдържанието и значението на празнуваното събитие.

Мотивацията за промяна на името на празника не е издържана нито от историческа, нито от съвременна гледна точка. Сред мотивите си вносителите изтъкват, че „св. Кирил открива глаголицата, а св. Климент – кирилицата, която именува на своя велик първоучител“, а „графичната система на азбуката, която се налага в България, е кирилицата“, определена като „чисто българско творение, което посредством вълните на българското културно влияние сред православните християнски народи се налага като графична система и при тях“. Така вносителите на проектозакона противопоставят кирилската азбука на глаголическата, която, по техните думи „има известен общославянски характер“.

Под „българска писменост“ вносителите на проектозакона очевидно разбират само кирилицата, а самата промяна се предлага за да „спрат посегателствата“ върху българската роля в развитието на славянските култури.

Предлаганата промяна изтъква на преден план единствено ролята на България в съхраняване на делото на Кирил и Методий, а премълчава общославянската и европейската значимост на св. Просветители, с което свежда 24 май само до национален празник, но не и до ден, на който се отбелязва памет с международна и общочовешка значимост.

„24 май – Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост“

Тази формулировка категорично отрежда първостепенно значение на българския принос и на мястото на България в съхраняването и предаването на делото на св. Братя на поколенията, както и отдава дължимото на общославянската му значимост. 24 май не е само ден на кирилицата – с паметта на Светите братя ние чествуваме и тяхното дело,

т.е. и глаголицата, и кирилицата. Изразът „славянска писменост“ обхваща и двете славянски писмени системи, изконно свързани с България и българите. Неговото премахване ще доведе до загуба на идеята за общославянската значимост на делото на Кирил и Методий и ролята на Българската държава в това отношение.

Поставянето на акцента на празника само и единствено върху кирилицата като българско творение противоречи и на историческата истина. Ще се откажем ли от делото на Кирил и Методий, записвали славянската реч на солунските български славяни с глаголически букви? Ще се откажем ли от цялата литература, създадена на глаголица? Ще се откажем ли от най-старите глаголически ръкописи от края на X – началото на XI в., в които е отразен Кирило-Методиевият старобългарски език?

В мотивите се съдържат твърдения, които не отчитат, че кирилицата не е инвенция на голо поле, а е приспособяване на съществуващо писмо и допълването му с графемни за удовлетворяване на графичното предаване на славянски език с различен от гръцкия фонетичен облик. И именно тези знаци в „българската кирилица“ са заети и се използват и до наши дни от най-старата славянска писмена система – глаголицата.

Предвижданата промяна би направила уязвими всепризнати тези за българския принос в европейската графична култура. Ще зачеркнем дори възприетите като Верую думи на Вазов:

*„че и ний сме дали нещо на светът
и на вси словене книга да четат“*

Празникът винаги е бил честван като ден на Кирил и Методий и тяхното дело, замислено във Византия и първоначално приложено във Великоморавия, спасено и продължено в България и разпространено чрез нея в целия православен славянски свят.

Общото събрание на КМНЦ не подкрепя предлаганото в проектозакона изменение. Подобно действие може да донесе само негативи – както в научен, така и в политически план. Делото на Кирил и Методий трябва да обединява, а не да противопоставя. В противен случай прославата губи смисъла си.

ИНСТИТУТ ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО

На вниманието на акад. Ревалски
Председател на БАН

СТАНОВИЩЕ

От Института за държавата и правото при БАН

Относно: Ваш Вх. № 02-00-4/09.06.2020 г., Вх. № в ИДП РД-08-42/11.06.2020 г.

Уважаеми акад. Ревалски,

Възложили сте ни изготвяне на становище по Законопроект за изменение на Кодекса на труда, № 054-01-49, внесен в Народното събрание от Искрен Веселинов и група народни представители на 03.06.2020 г.

Законопроектът предвижда промяна в разпоредбата на чл. 154, ал. 1 от Кодекса на труда, където думите „24 май – Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост“ се заменят с „24 май – Ден на българската писменост, просвета и култура“.

Мотивите към законопроекта навеждат аргументи за необходимостта от предлаганата промяна от историческо и езиковедско естество, по които Институтът за държавата и правото не може да вземе отношение. В съответствие с научната компетентност на академичния състав на ИДП потвърждаваме, че промяната не би дала отражение върху правата и задълженията на страните по трудовото правоотношение и не е свързана с разходи от публични или частни средства и/или отражение върху други обществени отношения. Законопроектът не предвижда изменения и в други нормативни актове. Приемането или отхвърлянето на предложението е изцяло въпрос на целесъобразност и зависи от волята на политическото мнозинство в Парламента.

С уважение,

Проф. д-р Ирена Илиева
Директор на ИДП

